FESTIVALOVÝ ZPRAVODAJ 10

21.5. ČT 09

časopis studentů UP Olomouc / FF MU Brno / VŠMU Bratislava

ÚVODNÍK

Válka není, všude mír

„Já to tady mám hrozně ráda, vystupovala jsem tady už před několika lety, ještě na škole," povídala mi včera ve stanu choreografka Adéla Laštovková-Stodolová, když jsme natáčeli rozhovor, který se do dnešního čísla, vlivem prohrané bitvy s vymezeným prostorem, už bohužel nedostane. Kolem pobíhal pes Kulich, který stan pomalu zamořoval plynem a nad hradbami se skandovalo, tuším, že polsky.

V ruce máte poslední zpravodaj, který se vás snažil provázet děním i zákoutími festivalu posledních deset dní. Doufám, že k vaší spokojenosti. Bilancovat nebudu, protože žádná přesná čísla neznám, a pokoušet se vás dojmout nostalgickým vzpomínáním už vůbec ne. Ostatně na emoce tu je divadlo.

O tom se můžete přesvědčit v poněkud opožděném, proasijsky zaměřeném rozhovoru s Hubertem Krejčím, který vznikl jakoby mimoděk, po cestě za jiným objektem zpovídání, ale asi právě proto je tak svérázný. Holt, na Čínu nemáme, ale zase si tu relativně svobodně můžeme pořádat festival. Ačkoliv včera nám tu legitimovali dýdžeje...

Poslední recenze, rozhovor a reflexi si dnes můžete přečíst třeba u nezalitého čaje, který vám naservíruje Jaro Viňarský. Jeho slovenský kolega Tomáš Krivošík se poté rozpustí v realitě a po Královně Margot se nejspíš rozpustí i realita při improvizaci „pražského výběru" v podání Jana Friče a Vojtěcha Bárty. Hudbu tentokrát obstará parta jammujících olomouckých hudebníků, které určitě znáte z místních náleven.

Děkuji všem, za rok nashle.

Jan Plíhal

PROGRAM

čtvrtek 21. 5. 2009

11:00 / Konvikt / filmový sál

OBCHOD NA KORZE

Československo 1965
rež. Ján Kadár & Elmar Klos

14:30 / Konvikt / divadelní sál

NIKDY NEZALIATY ČAJ

Jaro Viňarský / SK

15:30 / Konvikt / filmový sál

POCHYBY

USA 2008 / režie J. P. Shanley

17:30 / Konvikt / divadelní sál

MELTING INTO REALITY

Tomáš Krivošík / SK

19:00 / Konvikt / filmový sál

USA VERSUS JOHN LENNON

USA 2006
rež. David Leaf & John Scheinfeld

19:00 / Moravské divadlo / slavnostní zakončení festivalu

KRÁLOVNA MARGOT

H. Berlioz – L. Vaculík
Moravské divadlo Olomouc

21:00 / Konvikt / parkán / šapitó

VÁLKA IDEJÍ

V. Bárta – J. Frič

22:00 / Konvikt / parkán

JAM SESSION

Divadlo stojí za starou belu

Rozhovor se zhnuseným Hubertem Krejčím (autor adaptace dram. textu, pozn. red.), který vznikl bezprostředně po nedělním představení Vějíře s broskvovými květy. Fascinace Asií, deziluze z českého divadla a trocha demagogie.

Právě jste řekl, že jste z českého divadla zhnusen. Z toho, co jsme právě viděli, nebo obecně?
Spíš obecně.
A co jsou příčiny?
Je to věkem, no a pak taky divadlo stojí za starou belu, obecně. Tedy české divadlo.
Na Vějíři jste se podílel.
Na Vějíři jsem se podílel tak, že jsem seškrtal původní překlad Dany Kalvodové, co vyšel roku 1968, asi o 350 stranách, na výsledných 50-60 stran. Pitínský tam nakonec vrátil asi patnáct stránek textu, což mi přijde trochu naddimenzované.
S výsledkem tedy nejste spokojen?
To neříkám.
Když stojí divadlo obecně za starou belu, najde se něco, co vás poslední dobou zaujalo?
A co je poslední doba?
Pět let?
Tak to asi ne. Samozřejmě existují tradiční divadla, nyní už jenom v Asii, které je možné mít za vzor a je možné se z nich učit. Je tu tradiční čínské divadlo, v poslední době už trochu estrádní, je tu tradiční divadlo japonské – kjógen, japonské divadlo nó a divadlo kabuki. V Indii je pak katakálí, takový dějový tanec, který, stejně jako všechny tyto záležitosti, vychází z bojových umění.
Když se ještě vrátíme k Vějíři, je tam tedy alespoň něco, co by se dalo k tradičnímu čínskému divadlu přirovnat, nebo je úplně mimo?
Ono to není mimo, ale když v Číně někdo dělá čtyřicet let tradiční divadlo, je ještě pořád začátečník. U nás je absolutně nemožné, aby došlo k nějakému výsledku, který by byl srovnatelný s asijskými mistry.
Má tedy smysl něco podobného vůbec dělat?
Určitě. Třeba to, co u nás dělá sedm let Malé divadlo kjógenu, je sice zcela nepatrné, ale pořád lepší než evropské divadlo jakéhokoliv typu, činohra, špatná opera.
Co je pro vás na tradičním asijském divadle tak zajímavého, v porovnání s tím evropským. Kde je ten rozdíl?
V asijském divadle jsou všechny věci, které v evropském buďto vůbec nebyly, nebo se už vytratily, například obrovská profesionalita, ta v evropském divadle nebyla nikdy. Ani mistři commedie dell´arte neměli takovou míru profesionality a osobní angažovanosti, která je například v kjógenu, já to viděl na vlastní oči. A potom už není možné, aby vám někdo vykládal, že „národní umělec“ toho a toho divadla je výborný. Není. Čeští umělci jsou často za tajtrlíky.
V asijském divadle, když šlo herci o krk, někomu prostě usekli hlavu a na jeviště mohl jít další. Existuje tam jakási jednoznačnost, pravdivost.
Porovnáte-li to s českými „národními umělci“, je to směšné. Japonské vyprávěcí divadlo rakugo u nás kdysi v rozhlase četl Martin Růžek. Pak pustili kousek originálu a bylo to neporovnatelné. Tam japonský starý mistr a tady mistr našeho Národního divadla.
Když jste z divadla zhnusen, proč do něj pořád chodíte?
To je dobrá otázka, na kterou neznám odpověď. Proč já tam vlastně pořád lezu? Možná čekám, že konečně něco přijde… a ono ne.

Rozhovor vedl Vojtěch Varyš.

Klári Pataky

Dynamická rozmanitost, kreativní taneční polohy se základem v minimalistické vznešenosti i výrazově emocionální projev tanečníků řadí choreografku Klári Pataky k nekonformní linii maďarské taneční generace. Důslednost v přesném stylovém vymezení a pevném tematickém uchopení krystalizuje v emocionální pestrosti živých obrazů, skrze které promlouvají pohybové kreace utvořené choreografií Pataky. Absolventka Divadelní a filmové akademie v Budapešti, divadelní konzervatoře Hangár-Hang a právnické fakulty na univerzitě ELTE získala již dvakrát stipendium Viktora Fülöpa a množství zahraničních ocenění. V roce 2008 vyhrála prestižní Cenu Rudolfa Labana, inovátora moderního tance v Evropě, jež je každoročně udělována odbornými divadelními kritiky. Důraz na intenzivní nesoulad ironického zabarvení kontrastující s citlivým uchopením v podobě čistého tance patří k charakteristickým prvkům rozmanitého choreografickо-tanečního díla Pataky.

Ester Nagyová

Basta Cosí!

Za plného jevištního svícení vyčkávají tanečníci ustrnuti v neutrální poloze a s postupným ztmavováním scény se každá postava zvlášť, zcela osamocena ve svém prostoru, pomalu rozevírá a zakouší slastné opojení z pohybu. Virág Arany a Viktória Dányi, tanečnice oděné ve volně splývavé fialové a tyrkysové šaty, se společně s jediným mužským protějškem Zoltánem Grecsó v nekompromistní černé probouzí ke společnému tanci.

Ačkoli se samostatnými tanečními výstupy dostávají postupně blíže jeden ke druhému, po nenadálém a úplném zahalení tmou se znovu vzdálí do svých výchozích pozic. Choreografka Klári Pataky se totiž nebrání ostrému přerušení navozené situace a s citlivým využíváním světel dosahuje působnosti takřka filmových střihů. Trojice tanečníků v některých momentech jen kopíruje pohyb jeden od druhého a kulminace opakovaných výjevů vytváří rezonující atmosféru souznění. Jeho dočasnost ale potvrzují neustálé tendence odpoutávání a tanečníci se svými pohyby postupně míjí natolik, až zvolenými, záměrně se odlišujícími prvky svých projevů vytvoří zcela nový, samostaný obraz. Pro určení soudržného prvku mozaiky uskupené z prolínajících se epizod se tanečníci nebojí použití jazyka (úderné vyslovování čísel) a rytmické odpočítávání číselné řady je výrazným i výrazovým prvkem prostupujícím celou inscenací.

Na rozdíl od předchozích tanečních vystoupení letošní Divadelní Flory zvolila maďarská choreografka Pataky sdělnost čistého, klasického tance s minimálním užitím prvků pohybového divadla (v nejvypjatějších situacích použití svislé stěny jako alternativy k obvyklému tanečnímu prostoru). Stylová kompozice jemného tanečního projevu vychází z účelné citlivosti a Klári Pataky zvolila právě silný emocionální projev pro intenzivní vyjádření pocitů. Cykličnost její choreografie završuje druhá polovina inscenace, kdy se číselná řada skládá naopak vzestupně, najednou jakoby proti směru hodinových ručiček. Neustálé opakování klade důraz na vyjadřované sdělení, publikum však inscenaci gradující v moment ticha a nehybnost přerušilo rozpačitým potleskem.

V kombinaci s neustále znějící a znovu začínající číselnou řadou a opakováním tanečních figur působí Basta Cosí! (Tak už dost!) jako metafora člověka vzpouzejícího se své vlastní, dobrovolně zvolené rutině. Pro vymanění se ze své zažité a do jisté míry příjemně bezstarostné role se ale musí několikrát ujišťovat ve správnosti rozhodnutí a symbolické číslo jedna tak může být vysloveno až po bouřlivých úvahách vyjádřených elegantně vzpouzejícím se tancem. Klári Pataky, choreografka se zálibou v zobrazování pocitů, společně s jemností pohybu tria tanečníků (v kontrastu se zobrazovanou bouřlivostí vnitřního pnutí) vytvořila originální kompozici ulpívající právě díky své melancholii.

Ester Nagyová

Byl pozdní večer, lásky čas.

Kdo včera navštívil park pod hradbami, setkal se s nebývalým úkazem. Kromě běžných událostí, jako jsou roztroušené podnapilé skupinky studentů a páry hledající potemnělá zákoutí, se pod průchodem z hradeb objevil azyl, osvětlený svíčkami, nabízející nové procítění dávno poznaného prostoru. V parku se zabydlela Adéla Laštovková-Stodolová se svými hereckými partnery a navýšila pravidelný chod místních romantických pochůzek o přidanou hodnotu uměleckého komentáře. Její inscenace Malá smrt představila tři heterosexuální páry, které se vzájemně potkávají a prolínají ve vztahových konfiguracích. Jak se měnila hudba, měnila se i nálada vyznění a spolu s ním povaha předváděných vztahů. Prim hrály ženy, které v průběhu děje dokázaly svoji sílu, která je sice nenápadná a neukřičená, ale předčí tu mužskou a mužnou, která halasí, ale umí vytvářet leda efekt.

ADÉLA LAŠTOVKOVÁ STODOLOVÁ

Tanečnice absolvovala v roce 1997 proslulou konzervatoř Duncan centre a v roce 2003 Katedru nonverbálního a komediálního divadla HAMU u profesora Ctibora Turby. Zajímalo ji i činoherní herectví, ale nikoli ve své tradiční podobě, proto jako kompromis mezi oběma polohami zvolila KALD DAMU, kde od roku 2005 studuje v doktorském programu a působí také jako pedagog. Kromě herectví (spolupráce s divadly Archa, Studio Y, Komedie, Alfred ve dvoře, Rokoko) se věnuje choreografii (Břehy Gangy a Výlety pana Broučka v ND Praha, Happy End v Divadle Na zábradlí a Ráj srdce labyrint světa v Divadle Archa) a vlastním autorským projektům (Za tím, Všechna jediná, It's so lovely, že? a Malá smrt), v nichž realizuje svoji nejvlastnější komicko-poetickou polohu. Autorská inscenace Všechna jediná získala mnohá prestižní tuzemská i zahraniční ocenění. Laštovková spolupracuje rovněž s režijním tandenem SKUTR a v Divadle Archa vystoupila v projektech Nickname, Duší dítě, Understand a Plačky. V rámci Archa.lab se věnuje pravidelným pohybovým workshopům a dílnám tanečního divadla.

Kateřina Surmanová

Jedna žena ztělesňovala rodinný typ a její barvy byly zemité, druhá představovala romantičku, oděná v pastelově světlou, a třetí označená rudě reprezentovala dračici a pudovou koketu. K nim přináleželi tři muži, jeden notorický záletník, který počítá s tím, že se vždycky má kam vrátit, jeden nerozhodný a nejistý, který zacouvá před první překážkou, byť měl plná ústa velkolepých provolání, a jeden odhodlaný být se ženou, kterou si vyvolil, jen kdyby nebyla tak ochotná patřit všem. Žádná konfigurace nemůže být ta správná a žádná nemůže být ani špatná, protože vášeň se rodí i na těch nejméně pravděpodobných místech. Inscenace Malá smrt svedla vystihnout v drobných, ale absolutně přesných scénických detailech každodenní klišé namlouvacích a pářících rituálů mezi lidmi, jejich setkávání a snažení, obehrané taktiky, jimiž ženy svojí zvýrazněnou naléhavostí lákají muže a muži svým nedbalým nezájmem vábí ženy. Předváděné se ani jednou nepřelilo v prvoplánové a laciné klišé, naopak vždycky nalezlo způsob, jak ve zkratce a nadsázce vystihnout podstatné, ať už nepatrným gestem, zvukem, pohybem nebo rytmizovaným skandováním. Proto nebylo možné se v předváděném nenajít, aspoň trošku, aspoň v něčem, všechno bylo důvěrně známé – to, co plodilo divácký smích i upřímně zasažený závěrečný aplaus.

K dokonalosti Malé smrti přispělo i to, jak přirozeným a integrálním způsobem se tato pohybová performance sžila s prostorem parku. Kousek dál hrála separátní skupinka na kytaru a úpěla k měsíci tklivé songy, občas kolem produkce proběhl noční běžec nebo projel cyklista, zastavil se brouzdající pár, který prožíval zrovna jednu z fází procesu, v němž se dva stávají jedním. Zároveň se i arogance a bezohlednost, s jakou spolu umějí zacházet ti, kdo se milují nebo by se měli milovat, vlila ze scénického prostoru mezi diváky, protože happeningový ráz akce některým z nich – v jejich vlastním morálním imperativu – dovoloval v průběhu představení vyřizovat banální telefonní hovory o tom, co měl kdo k večeři a co dělal přes den. Ale snad právě v tom se skrývá jádro síly Malé smrti – komentář k tématu lidské vzájemnosti nepodávají jen předvádějící, ale i ti, kdo přihlížejí.

Kateřina Surmanová

KONCERT

V žáru léta

Divadelní Flora se nachýlila ke konci a to znamená poslední koncert na nádvoří Konviktu. O ten se postarala polská diva Maria Peszek, která v sobě spojuje jak divadelní herečku, tak excentrickou zpěvačku. Ideální kombinace pro divadelní festival, jak dokládá její živelný koncert plný teatrálních gest.

Poprockové hudební víření naplnilo nádvoří i potřetí. A už na první pohled evidentně úspěšně, neboť se pro množství hudby a divadla milovných fanoušků nebylo kam hnout. Je otázkou, do jaké míry diváci vnímali pouze chytlavou hudbu, která mi okrajově připomínala i „německou kmotru punku“ Ninu Hagen, a do jaké míry se zaposlouchali do textů slovansky příbuzné polštiny. Ptám se tak proto, že Maria Peszek si v současnosti vysloužila v sousedním Polsku, vedle statusu uznávaného hudebního talentu, i roli kontroverzní persony kvůli svým otevřeným textům, ve kterých tematizuje tělesné vztahy panující mezi mužem a ženou. Příhodné téma na vlahý májový večer, neboť Divadelní Flora předznamenává v rozpuku nadcházející boom letních festivalů, ke kterým patří i náhodná seznámení a vztahy na ne více než jednu noc. Atmosférou i vyloženě letním počasím svádí tento svátek divadla k jarním radovánkám a příjemné socializaci s nově poznanými lidmi. Ostatně i o tom letní festivaly jsou. Ne o aktu samotném, ale o radosti z poznávání nových lidí a čerpání inspirace skrze nové pohledy a názory (případně vztahy). Autor tohoto textu, ač ne příliš nadšený příznivec polštiny v hudebních textech, se stejně nakonec poddal zpěvačce s tintinovskou kšticí a v rámci koncertu se jal seznamovat s všudypřítomným jednolitým davem, aby nasál atmosféru divadelního festivalu. Například party stan na parkánu se stal netradičním shromaždištěm interesantních osudů a postav, jak vystřižených z odehraných představení. Třeba chlapec v námořnickém oděvu (včetně čepice!), který mě po celou dobu koncertu přesvědčoval, že polská hudba je neposlouchatelná. Moc jsem mu nevěřil, ale poskytl cennou názorovou výměnu tematicky soustředěnou na dané vystoupení. Několik podobných pohledů na toto téma poskytl i hlouček

přísedících, které koncert (snad) motivoval ke společné fotografické sérii polibků ve stínu břečtanu a v žáru přízemních lamp po stranách obvodní zdi. Mácha byl měl radost. Já ostatně také, neboť můj májový večer se krásně zacyklil a já našel potřebné téma pro poslední rozlučkovou reportáž z koncertu smyslné Marii Peszek. Doufám, že nejsem jediný, kdo očekává letní festivaly s podobným výhledem. Flora sice končí, ale podle toho, co nás čeká, je to výborné startovní afloriziakum.

Ondřej „Andrew“ Malý

pořadatel
DIVADLO KONVIKT
generální partner
Olomoucký kraj
spolupořadatel
moravské divadlo olomouc

šéfredaktor: Jan Plíhal, **redakce:** Ester Nagyová, Martina Pavlunová, Matyáš Dlab, Helena Kunčarová, Kateřina Surmanová, Vojtěch Varyš, Ondřej Malý, **foto:** Lukáš Horký, Jiří Doležel, **kontakt:** diflora09@gmail.com